

УДК 338.23

ДИСКРЕДИТАЦІЯ СОЦІОГУМАНІСТИЧНОЇ ПАРАДИГМИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ЯК ФАКТОР СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Шевчук Л.Т., д.е.н.*Тернопільського інституту соціальних та інформаційних технологій
м. Тернопіль***Зибарева О.В., к.е.н.***Інститут регіональних досліджень НАН України
м. Львів*

У статті проаналізовано наслідки дискредитації соціогуманістичної парадигми розвитку українського суспільства як фактора впливу на соціалізацію економіки регіональних суспільних систем та обґрунтовано її реальну загрозу існуванню українського суспільства. Визначено індикатори дискредитації соціогуманістичної парадигми розвитку суспільства, якими є розмитість національної ідентичності, криза моральності, зростання злочинності, поширення соціальних хвороб, вседозволеність інформаційного простору, корупційні явища. Досліджено взаємозв'язки між порушенням принципів соціогуманізму, злочинністю і якістю життя у розрізі регіональних одиниць України.

Ключові слова: соціогуманістична парадигма, соціалізація економіки, злочинність, якість життя, корупція.

In the article the consequences of discredit of social-humanistic paradigm of Ukrainian society development as a factor of influence on socialization of economy of the regional public systems are analyzed. It is grounded as the real threat to existence of Ukrainian society. The indicators of discredit of social-humanistic paradigm of society development such as vagueness of national identity, morality crisis, and criminality increase, the prevalence of social diseases, permissiveness information space, and corruption are determined. The interrelationships between violation of social-humanistic principles, criminality and quality of life by regional administrative units of Ukraine are considered.

Keywords: social-humanistic paradigm, socialization of economy, criminality, quality of life, corruption.

Актуальність проблеми. Гуманізація суспільства, як головна цінність сучасної цивілізації, повинна виступати основним принципом політики будь-якої держави. Саме людина та її потреби повинні завжди

бути пріоритетними у визначенні перспективних напрямів розвитку економічної сфери суспільства. Економічні підходи повинні враховувати усі напрямки впливу соціологічних чинників в найширшому значенні, в тому числі й найважливіші аспекти соціокультурної динаміки сучасного суспільства. Адже економіка з абстрактним розумінням її ефективності не може стати ефективною економікою в соціальній державі. Проте для втілення в повсякденні реалії конкретної держави гуманістичного ідеалу необхідними є матеріальні, духовні і соціальні ресурси, на базі яких можливе надання людському фактору тих соціальних гарантій, які б сприяли його розвитку.

Дискредитація основних позицій соціогуманістичної парадигми, що має місце у сучасному розвитку українського суспільства, суперечить усталеним моральним принципам поваги і свободи на яких повинні базуватись усі суспільні відносини. Применшення ролі таких соціогуманістичних цінностей в Україні, як свобода людини, нації, національна безпека, побудова самостійної держави, суверенітет країни, збереження мовно-культурної й релігійної ідентичності українського етносу та ін., ведуть до деморалізаційного хаосу, наслідки якого для соціалізації економіки регіональних суспільних систем нашої держави можуть бути катастрофічними.

Аналіз останніх наукових досліджень. Проблематика трансформаційного впливу сучасності на соціалізацію економіки регіональних суспільних систем активно досліджується у працях багатьох відомих зарубіжних і вітчизняних науковців з різних областей знань. Актуальність вищезгаданої проблематики на різних територіально-функціональних рівнях висвітлюється у працях В. Базилевича, С. Вовканича, В. Гришкіна, А. Гриценка, Т. Гайдай, З. Галушки, В. Геєця, Н. Гражевської, Ю. Зайцева, І. Казанчук, П. Леоненко, Е. Лібанової, В. Мікловди, А. Нестеренко, У. Садової, Ю. Салюти, М. Шульги, В. Щербини, Т. Юр'євої та інших науковців. Зокрема, дослідженню впливу соціогуманістичної парадигми на розвиток економіки регіону присвячено праці С. Вовканича [2; 3]. Роль соціогуманістичної парадигми в Україні в контексті європейської інтеграції розглядали в своїх працях А. Гальчинський [4], І. Казанчук [6]. Системні трансформації суспільства в контексті аналізу соціогуманістичної бінарності розвитку досліджено

С. Наумкіною [7; 8]. Однак, не зважаючи на значний науковий досвід дослідження вищезгаданої проблематики, її окремі аспекти залишаються малодослідженими і потребують подальших наукових розробок, зокрема, з'ясування напрямків впливу дискредитації основних позицій соціогуманістичної парадигми на соціалізацію економіки регіональних суспільних систем.

Метою роботи є визначення особливостей впливу дискредитації соціогуманістичної парадигми в контексті процесів соціалізації економіки на розвиток регіонів України та дослідити взаємозв'язки між порушенням принципів соціогуманізму, злочинністю і якістю життя у розрізі регіональних одиниць України.

Викладення основного матеріалу дослідження. Соціалізація економіки регіональних суспільних систем через призму основних принципів соціогуманізму полягає у комплексному й паритетному вивченні специфіки розвитку та взаємодії усіх складових таких систем, дослідженні умов і чинників підвищення ефективності їх функціонування у господарському комплексі держави та регіону, а також у створенні й запровадженні оптимізаційних та інноваційних методів господарювання. При цьому у сучасному середовищі економіка повинна розглядати статус не тільки конкретної людини (соціальний, політичний, трудовий, освітній), а й нації, її становище та перспективи в даній державі.

Змістовне трактування значення соціогуманістичної парадигми для розвитку сучасного суспільства подає А. Гальчинський. На його думку, людина, «відповідно до своєї суспільної та духовно-креативної сутності, сприймає навколишній світ не лише як природу чи виробництво, торгівлю, а й соціетально, через призму її духовних, інтелектуальних, культурологічних характеристик, через самобутність притаманних їй чи іншій національній спільноті традицій, цінностей та мотивів, усталених орієнтацій, відповідної синергетики тощо» [4].

На думку Г.А. Бачинського, важливе значення для збереження соціогуманістичних позицій має статус самої держави та характеристики її національного, економічного розвитку, її прагнення до розбудови певної моделі суспільства у загальній системі світової спільноти, що передбачає врахування ступеня національного самовияву, громадянськості, правового розвитку, знанневомісткості, інноваційності, а також обрані орієнтири

та стандарти [1].

Враховуючи сучасний стан розвитку українського суспільства, науковці визначають головною функцією держави щодо нього духовне відродження, утвердження та захист національної ідентичності свого народу як самобутнього суб'єкта цивілізаційного поступу людства [4].

Так, зокрема, С. Вовканич, у праці, присвяченій дослідженню соціогуманістичних проблем сучасної України, говорить про соціогуманістичний компонент стратегії як «нову парадигму буття, що оптимально поєднує людино-націо-державоцентричність як усередині країни, так і співпрацю з європейським (світовим) товариством на засадах паритетного захисту людини і нації» [2]. На думку вченого, з позиції соціогуманістичної парадигми процес інтеграції будь-якої держави у глобальний простір слід розглядати в «бінарному вимірі не тільки щодо внутрішнього (міжрегіонального) і зовнішнього (європейського, світового) векторів, а й щодо захисту прав людини та національної ідентичності кожного народу, насамперед – титульного, що дав назву державі і в якого поза межами цієї держави (за її національним простором) немає в світі іншої території для розвитку» [2].

Дискредитація соціогуманістичної парадигми розвитку українського суспільства на найвищих щаблях влади та вседозволеність сучасного інформаційного простору здійснює негативний вплив на соціалізацію економіки регіональних суспільних систем, оскільки суспільству стає відомо про невідповідні вчинки осіб, діяльність яких повинна строго відповідати усім існуючим вимогам, і які, певною мірою, повинні бути взірцем для наслідування. Причому деструктивному впливу вищезгаданого явища піддаються всі, без винятку регіональні одиниці, незалежно від їх територіального розміщення, рангу та положення у господарському комплексі держави. Таке «сходження в народ» неодноразових випадків порушення правил суспільної життєдіяльності призводить до применшення їх протизаконного і аморального значення, що в кінцевому результаті призводить до зростання рівня девіантності, а згодом й злочинності у конкретному регіоні.

Слід зазначити, що зростання злочинності є крайньою, незворотньою формою девіантної соціалізації сучасного суспільства, явища – яке потребує вивчення й активного коригування ще на початкових стадіях

свого формування. Адже зростання кількості девіантних випадків є прямо пропорційним зростанню кількості правопорушень і рівня злочинності будь-якого регіону. В той же час, діяльність органів влади і, перш за все, правоохоронних органів, включає в себе різноманітні групи суспільних відносин, пов'язаних з випадками порушення прав громадян [6, с. 70].

З метою глибшого вивчення взаємозв'язку між вищезгаданими поняттями проаналізуємо загальні показники злочинності, які впродовж 2011-2012 рр. фіксувалися в усіх регіонах України і подані у табл. 1. Як видно із даних таблиці, протягом останніх років, найбільша кількість злочинів фіксувалась у Донецькій, Дніпропетровській, Харківській, Луганській, Запорізькій, Одеській областях та у межах АР Крим і м. Київ. Водночас, найнижчі абсолютні показники злочинності спостерігаються у західних областях України (Волинській, Закарпатській, Рівненській, Івано-Франківській, Чернівецькій, Тернопільській) та у м. Севастополь.

Таблиця 1. Загальні показники злочинності по регіонах України

Найменування регіонів та залізниць	Усього зареєстровано злочинів		
	2011	2012*	динаміка, %
1	2	3	4
АР Крим	35124	33139	-5,7
Вінницька	11806	9793	-17,1
Волинська	7673	6326	-17,6
Дніпропетровська	43092	40967	-4,9
Донецька	55994	48554	-13,3
Житомирська	9686	10069	4,0
Закарпатська	6766	5722	-15,4
Запорізька	24992	25249	1,0
Івано-Франківська	5518	4989	-9,6
Київська	15485	15217	-1,7
місто Київ	33739	33983	0,7
Кіровоградська	11386	10603	-6,9
Луганська	29371	26218	-10,7
Львівська	15176	15892	4,7
Миколаївська	12485	10310	-17,4
Одеська	23253	24474	5,3
Полтавська	14256	12668	-11,1
Рівненська	6792	5651	-16,8
місто Севастополь	6272	6464	3,1

Продовження таблиці 1.

1	2	3	4
Сумська	9800	8930	-8,9
Тернопільська	5022	4273	-14,9
Харківська	31847	30711	-3,6
Херсонська	12308	11452	-7,0
Хмельницька	10441	8712	-16,6
Черкаська	10430	9585	-8,1
Чернігівська	8818	8221	-6,8
Чернівецька	5713	4867	-14,8
Всього по УМВС	463245	433039	-6,5

*Джерело: [9; 10].

Однак, динаміка зростання вищезгаданих показників у порівнянні із попереднім роком насторожує у Одеській (5,3% у порівнянні із попереднім роком), Львівській (4,7%) областях та у м. Севастополь (3,1%). Зменшення показників злочинності протягом зазначеного періоду були у Волинській (-7,6%), Миколаївській (-17,4%), Вінницькій (-17,1%), Рівненській (-16,8%) та Хмельницькій (-16,6%) областях.

Територіальне розміщення відносних показників злочинності по регіонах України представлено на рис. 1.

Рис. 1. Злочинність регіонів України у 2012 р., випадків на 1000 осіб населення.

Складено за [10].

Традиційно найменша кількість злочинів на тисячу населення спостерігалася у Тернопільській та Івано-Франківській областях,

а найбільша у АР Крим, містах Севастополь і Київ, Запорізькій та Дніпропетровській областях. Ще одним важливим індикатором негативного впливу дискредитації соціогуманістичної парадигми розвитку українського суспільства на соціалізацію економіки регіональних суспільних систем є зростання злочинності проти прав особистості. Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав та свобод людини і громадянина, які впродовж останніх років мали місце в усіх регіонах України подані у табл. 2.

Таблиця 2. Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина

Найменування регіонів та залізниць	Кількість злочинів	Питома вага в загальній кількості злочинів, %
АР Крим	182	0,5
Вінницька	236	2,4
Волинська	103	1,6
Дніпропетровська	818	2,0
Донецька	1535	3,2
Житомирська	493	4,9
Закарпатська	99	1,7
Запорізька	228	0,9
Івано-Франківська	189	3,8
Київська	152	1,0
місто Київ	117	0,3
Кіровоградська	98	0,9
Луганська	1359	5,2
Львівська	197	1,2
Миколаївська	66	0,6
Одеська	212	0,9
Полтавська	184	1,5
Рівненська	115	2,0
місто Севастополь	45	0,7
Сумська	140	1,6
Тернопільська	72	1,7
Харківська	266	0,9
Херсонська	221	1,9
Хмельницька	112	1,3
Черкаська	242	2,5
Чернігівська	145	1,8
Чернівецька	214	4,4
Всього по УМВС	7840	1,8

*Джерело: [9; 10].

Як засвідчують дані табл. 2. найвища питома вага злочинів проти

виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина в загальній кількості злочинів спостерігалася в Луганській (5,2%), Житомирській (4,9%), Чернівецькій (4,4%) областях при середньоукраїнському показнику 1,8%.

Територіальне розміщення абсолютних показників злочинності проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина по регіонах України представлено на рис. 2.

Рис. 2. Кількість злочинів проти виборчих, трудових та інших особистих прав та свобод людини і громадянина по регіонах України у 2012 р., випадків.

Складено за [10].

Але, як найглибша девальвація соціогуманістичних цінностей є посягання на чийсь чи на своє власне життя, змушування людину діяти проти її волі, у тому числі й продавання однієї людини іншою людиною чи групою людей в рабство. В останні роки в Україні мали місце злочини, пов'язані з торгівлею людьми і, хоча таких злочинів на перший погляд ніби не так вже й багато (у 2011 р. було зафіксовано 212 випадків, у 2012р. – 192), але кожен з таких злочинів є найбільшим злом з усього можливого сукупного зла на Землі.

У 2012 р. понад 9 тис. українців померли від навмисного самоушкодження (причому, більше 1000 таких тис. осіб проживали у Донецькій області), понад 2,3 тис. осіб – від наслідків нападу з метою убивства чи нанесення ушкодження найбільша кількість таких осіб також проживала у Донецькій області і в м. Києві) і майже 5,9 тис. осіб – від випадків

ушкодження з невизначеним наміром (понад 0,7 тис. таких осіб проживало в м. Києві).

Безумовно, кількість і розподіл померлих від зовнішніх причин у побуті у 2012 році по регіонах України за окремими причинами смерті, що приводяться у вищенаведеній таблиці, – це також результат зневіри окремих осіб у те, що в Україні існує справедливість, що суспільні-духовно-інтелектуальні, інформаційно-мовні, релігійні та інші цінності можуть насправді мати місце в реальному житті.

Серед причин дискредитації соціогуманістичних цінностей в сучасному українському суспільстві та негативні наслідки цього процесу для соціалізацію економіки регіональних суспільних систем слід назвати якість життя населення нашої країни. Так, за даними Міжнародного центру перспективних досліджень, за показниками 2010-2011 рр. якість життя населення в регіонах України за показниками добробуту, освіти, охорони здоров'я і суспільства представлена наступним чином:

- міста Київ та Севастополь і Харківська область володіють найвищими показниками якості життя у рейтингу регіонів України – показники якості життя у їх межах становлять відповідно 4,4, 4,2 і 4,1.
- високі показники у зазначеному рейтингу (4,0-3,8) займають Тернопільська, Львівська, Чернівецька, Вінницька, Івано-Франківська, Одеська, Волинська, Закарпатська.
- у Полтавській, Рівненській, Черкаській, Полтавській, Сумській, Київській і Кіровоградській областях та у АР Крим показники якості життя перебувають у межах 3,7-3,5.
- Житомирська, Чернігівська, Запорізька, Миколаївська і Херсонська області характеризується показниками у межах 3,4-3,2.
- найнижчі показники вищезгаданого рейтингу займають найбільш урбанізовані області України – Луганська, Донецька та Дніпропетровська. Показники якості життя у них перебувають у межах 3,1-3,0 [11]:

Про втечу окремих осіб від соціогуманістичних цінностей засвідчує їх аморальна поведінка. Якщо раніше вважалося, що рівень споживання алкоголю і наркотиків пов'язаний з мірою багатства країни, то тепер на основі ранжування країн за аморальністю, яке було здійснене агентством

Bloomberg у травні 2013 року [12], можна зробити висновок, що міра аморальності населення в тій чи іншій країні залежить насамперед від того, наскільки цій країні вдалося зберегти соціогуманітарні цінності.

Згідно з даними агентства Bloomberg на першому місці за рівнем аморальності є Чехія, на другому – Словенія, на третьому – Австралія. Україна зайняла 13-у сходинку з-поміж 57 країн. Слід зазначити, що рейтинг аморальності населення в розрізі країн розроблений аналітиками агентства Bloomberg на основі врахування 4-ох показників: середньої кількості випитого алкоголю (в Україні це 17,47 л на дорослого), кількості викурених сигарет на душу населення (відповідно 2401 шт), відсотка громадян, котрі вживають наркотики (2,9%) та загальних втрат від азартних ігор у відсотках від ВВП (0,5%) [12].

Результатом нехтування соціогуманістичними цінностями, недбалістю в побуті та при виконанні службових обов'язків в медичних закладах й антисоціальною поведінкою в процесі життєдіяльності можна вважати поширення соціальних хвороб, насамперед таких, як ВІЛ/СНІД.

Безумовно, розмита національна ідентичність, втрата національних традицій, відмова від спілкування державною мовою, тобто мовою корінного етносу, при відсутності належної реакції на таку ситуацію владних структур ведуть до дискредитації соціогуманістичної парадигми розвитку українського суспільства та активізації девіантного впливу на соціалізацію економіки регіональних суспільних систем. При цьому, важливо донести до працівників владних структур, до еліти і до простих громадян, до кожного мешканця держави сутність соціогуманістичних цінностей. У зв'язку із сказаним важливо звернутися до слів С. Вовканича, який акцентує увагу на тому, що говорячи про соціогуманістичний підхід у економіці регіональних суспільних систем, мова йде про «сталий захист духовних і матеріальних цінностей титульних, корінних націй та народностей, їх традицій, мов, культур від зодноріднення не тільки невідворотними глобалізаційними впливами, але й асиміляційними діями неоколоніалістів за допомогою освоєння інформаційних, освітніх, наукових, економічних та інших просторів» [2].

На жаль, в наш час в Україні національна ідея постійно і на всіх рівнях суспільства дискредитується, що є одночасною дискредитацією соціогуманістичної парадигми. С. Вовканич у своїх публікаціях

обґрунтував пропозиції, як досягнути таких соціогуманітарних імперативів, які б забезпечили: реалізацію інтеграційної стратегії розвитку регіонів; творення нових знань, інтелектуального продукту як інформаційного (ідеального, духовного) ресурсу для випереджувального розвитку реальної економіки (і не лише її) України, функціонування та захисту національного інформаційного простору, насиченість його вітчизняним доробком, який підносив би духовність, патріотизм, збільшував синергійний ефект державних зусиль українського соціуму; реалізацію вибраної Україною інноваційної моделі свого розвитку, створення інформаційного суспільства, знанневомісткої економіки, що дозволило б модернізувати промисловість, сільське господарство та інтегруватися в світовий простір, посісти там гідне місце серед розвинених держав [2; 3].

Ще одним характерним показником нехтування принципами соціогуманізму є корупційні явища. Як зазначають Я. Гончарук, А. Мокій, М. Флейчук, у сучасних умовах об'єктивно існує низка чинників «тонізації» економіки, пов'язаних з погіршенням умов господарської діяльності, неготовністю держави належним чином реалізовувати на перехідному етапі соціальні функції, надмірно динамічною і слабокерованою лібералізацією зовнішньоекономічної сфери, корумпованістю системи управління в окремих її ланках [5].

Загальнонаціональні опитування населення України, призначені вивчити загальне ставлення населення до питань корупції, виявити поширеність цього явища загалом та у сфері надання населенню адміністративних послуг зокрема, регулярно проводяться різними науково-дослідними установами та фондами: Фондом «Демократичні ініціативи», Інститутом демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи, Інститутом Горшеніна. Одне з останніх досліджень було проведене Baltic Surveys/The Gallup Organization від імені The International Republican Institute (IRI) (польові дослідження проводилися Rating Group Ukraine). Протягом 14-28 травня 2013 року опитано 1200 респондентів, віком старше 18 років (статистична похибка для національної вибірки не перевищує 2,8%), 51% яких вважають корупцію у державних органах поряд із проблемою безробіття (53% опитаних) найважливішими проблемами розвитку суспільства. Насторожує той факт, що корупцію

вважають своєю персональною проблемою 27% опитуваних. При чому питання корупції більше турбує молодь, у регіональному зрізі – жителів південних і східних регіонів України [13].

У липні 2013 року було оприлюднено результати дослідження «Барометр Світової Корупції» (Global Corruption Barometer), яке проводить Міжнародний дослідницький центр Gallup International Association. В Україні результати представляє «Transparency International Україна» спільно із «Інформаційною Агенцією ЛІГА Бізнесінформ», опитування тривало з 9 по 17 серпня, під час нього було опитано 1000 осіб (похибка складає +/- 3%). За даними цього дослідження, 68% українців готові протестувати проти корупції. З опитаних 43% вважають, що рівень корупції в Україні виріс за останні два роки, а 74% є впевненими у корумпованості державного сектору, тоді як 80% назвали антикорупційні дії Уряду не-результативними. Українці вважають, що найкорумпованішими сферами є судова влада (66%), правоохоронні органи (64%), державна служба (56%), сфера охорони здоров'я (54%), парламент (53%), політичні партії (45%), освітня система (43%), бізнес (36%), військова сфера (28%), ЗМІ (22%), релігійні інституції (21%), громадські організації (20%). Експерти пояснюють таку тенденцію зростанням хабарництва [14; 15].

За даними Transparency International у 2012 році Україна за індексом сприйняття корупції знаходилася на 144 місці з показником 26 балів зі (100 можливих, де «0» - характеризує найвищий рівень корумпованості) серед 176 країн, що досліджувались [16].

Висновки. Наслідками дискредитації соціогуманістичної парадигми розвитку регіональних суспільних систем є зростання злочинності, в тому числі економічної, вседозволеність інформаційного простору, розмитість національної ідентичності, втрата національних традицій, криза моральності, поширення соціальних хвороб тощо. Таким чином, перспективи подальшого дослідження і застосування у економічній діяльності принципів соціогуманістичної парадигми розвитку українського суспільства як фактора впливу на соціалізацію економіки регіональних суспільних систем пов'язуються із подальшим розвитком та вдосконаленням цього поняття, обґрунтуванням теоретико-методологічних підходів до його вивчення, методики оцінювання та активного використання у практичній діяльності на різних рівнях економічної діяльності з метою

вирішення конкретних прикладних завдань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бачинский Г.А. Социозология: теоретические и прикладные аспекты / Г.А. Бачинский. – К. : Наукова думка, 1991. – 152 с.
2. Вовканич С. Згуртування нації як ідеологічна соціогуманістична проблема України XXI сторіччя» / Вовканич С. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlca_Gum/2011_10/57.pd.
3. Вовканич С. Чи збережемося без національної ідеї / С.Вовканич // Універсум [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.universum.lviv.ua/journal/2012/4/vovkan.htm>.
4. Гальчинський А. У Європу - через політику самоствердження / А. Гальчинський // День. – 2004. - 12 червня.
5. Мокій А.І. Взаємозв'язок тіньової економіки та корупції в Україні / Мокій А.І., Гончарук Я.А., Флейчук М.І. // Вісник Донецького національного університету. – Серія В. Економіка і право / гол. ред. В. П. Шевченко. – 2008. – №1. – С.7-18.
6. Казанчук И. Д. Социогуманистическая парадигма административно-правовой защиты прав граждан в природоохранной сфере в рамках интеграционной стратегии Украины – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.gramota.net/articles/issn_1997-292X_2013_5-2_18.pdf.
7. Наумкіна С.М. Моральні чинники у політичному розвитку // Ціннісний вимір політичної діяльності: теорія і практика розвитку сучасного українського суспільства: Зб. наук. праць. – Херсон: Вид-во «Олді-плюс», 2010. – С. 5-11.
8. Наумкіна С.М. Системні трансформації суспільства в контексті аналізу соціогуманістичної бінарності розвитку // Модернізація державного управління, державної служби і кадрової політики. Зб. доповідей щорічних рішельєвських академічних читань. 15-17 вересня 2010 р. – Одеса: Юридична літ-ра, 2010. – С. 180-183.
9. Стан та структура злочинності в Україні (2010-2011 рр.) / Міністерство внутрішніх справ України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/717134>.
10. Стан та структура злочинності в Україні (станом на 20 листопада 2012 року) / Міністерство внутрішніх справ України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/doccatalog/list?currDir=67108>.
11. Офіційний сайт Міжнародного центру перспективних досліджень – Режим доступу http://icps.com.ua/files/articles/65/31/Quality_of_life_WeeklyUA_08092011.ppt.
12. Bloomberg Visual Data: Bloomberg Best (and Worst). Most Decadent: Countries [Елек-

- тронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bloomberg.com/visual-data/best-and-worst/most-decadent-countries>.
13. Українці вважають найважливішими проблемами безробіття і корупцію (опитування) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.unian.ua/news/585335-ukrajintsi-vvaja-yut-na-uvajlivishimi-problemami-bezrobittya-i-koruptsiyu-opituvannya.html>.
 14. WIN-Gallup International Association Global Barometer of Hope and Happiness December 30, 2012. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.wingia.com/web/files/news/38/file/38.pdf>.
 15. Романченко Н. В. Системний підхід до оцінки корупції в міжнародному бізнесі як фактора економічної небезпеки / Н. В. Романченко // Наукові записки НаУКМА. - 2012. - Т. 133: Економічні науки. - С. 106-111.
 16. Corruption Perceptions Index (2012). - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.transparency.org/country#UKR>.